

המרחק בין הדיומדין י"ט ע"א "וביניהן כמלוא" - י"ט ע"ב "וקא משמע לן כברייתא"

המשנה פוסקת את המרחק המירבי והמזערי שמוותר בין הדיומדין, והגמרא מדייקת בלשון המשנה ומבררת את הניסוח והמילים שבחירה להתנסח. לאחר מכן היא מפרשת את דברי המשנה לאור דברי הברייתא ורב פפא.

משנתנו

מדוע רבי יהודה כפל את דבריו "קשורות ולא מותרות" - ברור שאם הן קשורות, הן לא מותרות (לא קשורות)?

וביניהן (בין הפסים המרחק) פמלא שפתי רבקות (צמדים) של שלש שלש פקר דברי רבי מאיר (10 אמות). רבי יהודה אומר: של ארבע קשורות (בתוך הרבקה) ולא מותרות (ולא משוחררות) אחת נכנסת ואחת יוצאת (13 אמות ושליש).

מותר (להקטין את שטח רשות היחיד סביב הבאר) להקריב (את הדיומדין) לבאר ובלבד שתהא פרה ראשה ורובה בפנים ושותה.

אפשר היה להעמיד במשנה שעסקינן בפרות "קשורות" - כעין קשורות, שהפרות צמודות זו לזו, אך אינן קשורות^[1] - לכן הדגיש רבי יהודה שיהיו "לא מותרות" וקשורות ממש (כך שישנו מרחק קטן יותר בין הדיומדין).

רבקה נכנסת ורבקה יוצאת.

ברייתא

מלשון המשנה "אחת נכנסת ואחת יוצאת" - ניתן לטעות שהמרחק נמדד בפרות צמודות, פרה נכנסת ולידה עומדת פרה יוצאת, לכן מחדדת הברייתא ש"רבקה" נכנסת ולידה עומדת "רבקה" יוצאת (שזה מרחק קטן יותר)^[2].

כמה ראשה ורובה של פרה? שתי אמות. וכמה עוביה של פרה? אמה ושני שלישי אמה, שהן קעשור (אמות לשש פרות) דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: (שמונה פרות רוחבן) כשלש עשרה אמה וכארבע עשרה אמה.

ברייתא

רב פפא: בבור שמונה אמות, שיש מכל צדדיו שתי אמות (במרחק של ראשה ורובה של פרה) הרי שהדיומדין תוחמים שטח של 12 אמה והמרחק בין הדיומדין הינו 10 אמות, לכו"ע (בין לרבי מאיר ובין לרבי יהודה) אין צורך בפשוטים^[3].

בבור שתיים עשרה אמות, שיש מכל צדדיו שתי אמות הרי שהדיומדין תוחמים שטח של 16 אמה והמרחק בין הדיומדין הינו 14 אמות, לכו"ע יש צורך בפשוטים, כי המרחק גדול מ13.33^[4].

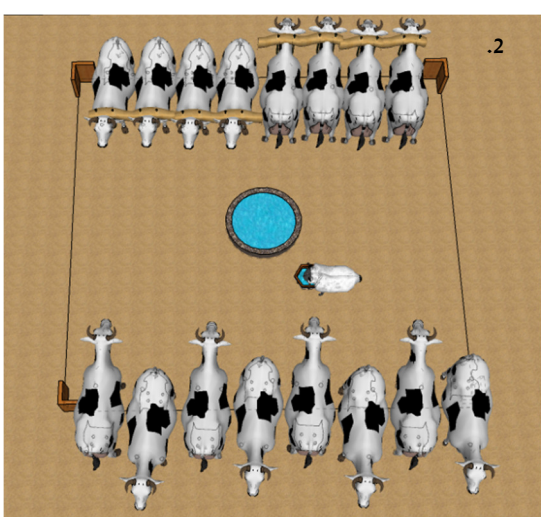
מחלוקת רבי מאיר ורבי יהודה בבור משמונה ועד שתיים עשרה אמות, לרבי מאיר יש להעמיד פשוטים (כיוון שהמרחק בין הדיומדין הוא מעל 10 אמות) ולרבי יהודה אין צורך בדיומדין (כיוון שהמרחק הוא פחות מ13.33 אמות).

מה חידש רב פפא, הרי המחלוקת בין רבי מאיר לרבי יהודה במרחק שמוותר בין הדיומדין נאמר כבר במשנה?

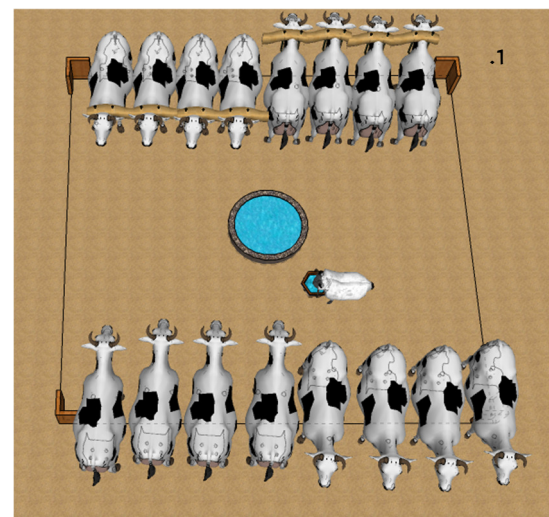
נאמר "כעשר" למרות שהרוחב הינו "עשר" אמות מדויק, כדי להתאים את לשון הרישא ללשון הסיפא "כשלוש... כארבע".

רב פפא: נאמר 13 וכ14 כיוון שסך הרוחב הינו 13 ושליש, וכוונת הברייתא ללמד שזה יותר מ13 אמות, אך 14 אינו מגיע.

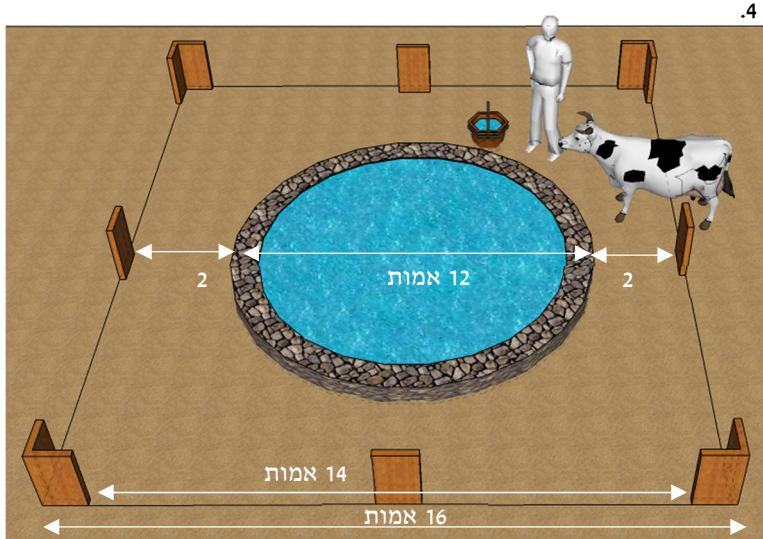
רב פפא לא שמע את הברייתא, לכן מדברי המשנה לבדה לא ניתן לדעת מה המרחק המותר בין הדיומדין באמות, אלא כמה פרות ישנן בין הדיומדין (6 או 8 פרות), לכן רב פפא פירש את המשנה ואמר את דברי הברייתא באופן אחר.

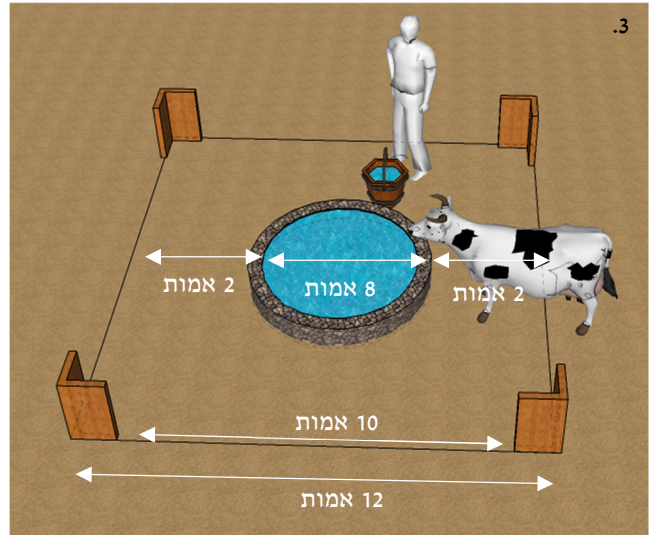
המרחק בין הדיומדין של פרה נכנסת ופרה יוצאת גדול מרבקה נכנסת ורבקה יוצאת

המרחק בין הדיומדין של רבקה נכנסת משוחררת גדול מרבקה נכנסת צמודה עם עול

4. בור רחב שתיים עשרה אמות ישנו בין הדיומדין
14 אמות – לכו"ע צריך פשוטין

3. בור רחב שמונה אמות ישנו בין הדיומדין עשר
אמות – לכו"ע לא צריך פשוטין

הארכת הדיומדין | יט ע"ב "בעא מיניה"- "שמע מיניה"

הגמרא מביאה שישה ספיקות ששאל אביי את רבה בדיני דיומדין. הראשון, האם מועיל במקרה שהמרחק בין הדיומדין גדול מדי, במקום להעמיד פשוטים להגדיל את רוחבם של הדיומדין עצמם ולהקטין את המרחק.

משנתנו

ובינייהו (בין הפסים המרחק) כמלא
שתי רבקות (צמדים) של שלש שלש
בקר דברי רבי מאיר (10 אמות).
מותר להרחיק כל שהוא ובלבד
שירבה בפסין.

אביי לרבה: לשיטת רבי מאיר (שבין הדיומדין מותר עד 10 אמות) האם מועיל במקום
לשים פשוטין להאריך את הדיומדין עצמן ולשמור שהמרחק בניהם יהיה 10
אמות^[1], או כיוון שהדיומדין תוחמים מרחק גדול מ12 אמה (+10 אמה של דיומד
מכל צד) שהתירו חכמים, יש לעשות היכר ולהעמיד פשוטים בכל מקרה?^[2]

רבה: הרי המשנה אמרה "ובלבד שירבה בפסין" – משמע שניתן להאריך את
הפסים עצמן וכך גם את הדיומדין עצמן.

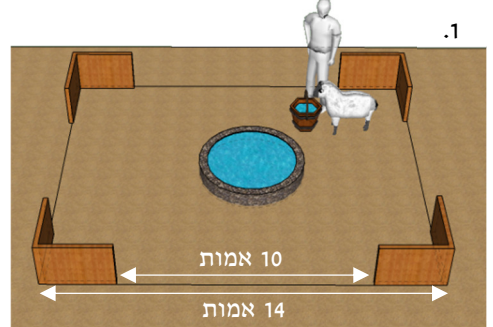
כוונת המשנה שירבה את הפסים, שיעמיד הרבה פסים בין הדיומדין, ולא
שירבה את הדיומדין עצמם.

אם כך היה צריך לשנות במשנה "עד שירבה פסין" – להרבות את מספר הפסין,
אך המשנה אמרה "ובלבד שירבה בפסין" – משמע את הפס עצמו להרבות?

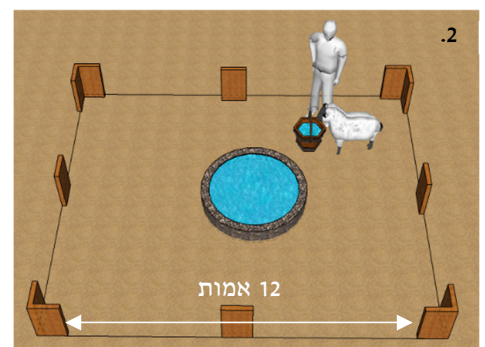
אכן, תתקן את לשון המשנה ותאמר "עד שירבה פסין".

רבה: הרי המשנה אמרה "ובלבד שירבה בפסין" – משמע שמרבה ועושה
פשוטים בין הדיומדין (ולא מועיל להאריך את הדיומדין).

אין כך כוונת המשנה, אלא שירבה ויאריך את הדיומדין עצמם.
כך גם משתמע מלשון המשנה "ובלבד שירבה בפסין". שמע מיניה.

1. בדיומדין שהמרחק ביניהם גדול מ10 אמות ניתן
להגדיל את הדיומדין ולשמור על המרחק המותר

2. בדיומדין שהמרחק ביניהם גדול מ10 אמות
יש לשים ביניהם פשוטים להיכר